

HET DERDE ERF 9 OF 5 KM

Zorg voor ons landschap
BAKENS IN DE TIJD

Wandelen door oud boerenland op de overgang van de bossen van de Utrechtse Heuvelrug naar de weilanden langs de Eem

HET DERDE ERF 9 OF 5 KM

Praktische informatie

- **Rondwandeling:** Het Derde Erf (8 km).
- **Kortere wandeling:** u kunt de route inkorten tot 5 kilometer.
- **Markering:** de route is gemarkeerd met rode bordjes.
- **Eigen risico:** het gebruik van de klompenpaden is geheel op eigen risico.
- Honden verboden: de route gaat door weilanden waar een deel van het jaar vee loopt. De uitwerpselen van honden kunnen ziekten overbrengen die fataal kunnen zijn voor het vee. Honden zijn daarom absoluut verboden in de weilanden. Dus ook niet aangelijnd!
- **Bezienswaardigheden:** de nummers op de plattegrond verwijzen naar de wetenswaardigheden die in deze folder staan beschreven.
- **Onverharde paden:** de route gaat voor een groot deel over onverharde paden en is daardoor niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen.

COLOFON

Realisatie: Ark & Eemlandschap en Landschapsbeheer Utrecht
 Tekst: Bart Pijnenburg
 Illustraties: Fam. Wantenaar, Bart Pijnenburg, FN:Cisca Casteleins, Duncan Usher, Solvin Zankl, Laurence Delderfield.
 Begeleiding: Bureau Mensenland
 Advies: Hélène Hine, Landschapsbeheer Utrecht
 Vormgeving: www.PressArt.nl

© Concept Klompenpaden en productie: www.PressArt.nl, Peter-Pim Stolker

Met speciale dank aan: Henk Gerth, G.J.M. Derks, Wim van de Breemer en Marjo Somers.

Aanleg en beheer van het Klompenpad Het Derde Erf werd mogelijk door financiële bijdragen van de landeigenaren, de provincie Utrecht, Waterschap Vallei & Eem, Twynstra Gudde, het Landschapsfonds Eem en Vallei, de gemeente Soest en de gemeente Amersfoort.

2005, 1e druk. Landschapsbeheer Utrecht, De Bilt.

Alle rechten voorbehouden.

€ 2,00

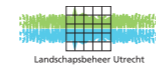
Ark & Eemlandschap

De agrarische natuurvereniging Ark & Eemlandschap verenigt boeren en natuurliefhebbers in Eemland. Zij spannen zich in voor de verhoging van natuurwaarden op boerenland, onder meer door de nesten van weidevogels te beschermen en door de promotie van een duurzame en natuurvriendelijke landbouw.

Landschapsfonds Eem en Vallei

De stichting Landschapsfonds Eem en Vallei wil meer mensen en bedrijven betrekken bij de ontwikkeling op het platteland. Het fonds ondersteunt projecten die bijdragen aan natuur, landschap en de recreatieve beleving van Eemland.

Landschapsbeheer Utrecht

De natuur en de mens laten sporen na in het landschap. De natuurlijke en culturele landschapselementen vertellen verhalen over ons landschap. Landschapsbeheer leert ons die verhalen lezen en stimuleert daarbij het beheer van die landschapselementen zodat zij ook in de toekomst een eigen plaats hebben.

Bovenstaande drie organisaties werken in Eemland samen om de natuur- en landschapswaarden én de recreatieve beleving van het platteland te verhogen. Meer informatie op www.leev.nl

6

De waterzuivering

U volgt het dijkje naar rechts. Links ligt de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Waterschap Vallei & Eem. Hier wordt het rioolwater van Amersfoort, Leusden en Bunschoten gezuiverd. Het is een moderne installatie die bijna 9 miljoen liter afvalwater per uur kan verwerken.

7

De Melksteeg

Even later lopen we weer evenwijdig aan de A.P. Hilhorstweg. Hier liep vroeger de Melksteeg; het was de enige weg die de polder inliep. Langs deze weg gingen de boeren naar hun weilanden om hun koeien te melken.

Aan het eind hiervan slaat u bij de Peter van den Breemerweg rechtsaf en meteen over het spoor gaat u linksaf. Loop vervolgens evenwijdig aan het spoor verder. Dan gaat u het klaphek door. Volg het pad tot aan de Birkstraat. Bij de Birkstraat slaan we rechtsaf.

Aangekomen bij de Birkstraat kunt u kiezen voor een verkorte route. Voor deze korte route volgt u de Birkstraat in westelijke richting, dus rechtsaf, terug naar het startpunt boerderij het Derde Erf.

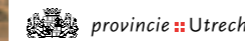
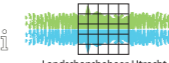
De Korte Duinen.

8

De Birk en park Birkhoven

De Birk is de naam van een oude buurtschap. Hier stond vroeger het klooster Mariënhof. Dit klooster was in 1419-1420 gebouwd, ongeveer ter plekke van de boerderij Het Lange Huijs, Birkstraat 131. Het klooster werd in 1543 geplunderd door de soldaten van Maarten van Rossum. De broeders vluchtten naar Amersfoort en op de plek van het klooster bleef alleen een grote boerderij staan. Bij restaurant het Witte Huis gaat u linksaf (Zandlaan). Even verderop gaat u linksaf het gebied Birkhoven in. Dit was in de 19e eeuw een landgoed en in de 20e eeuw een park van de stad Amersfoort. Volgt u het pad linksom de grote bosvijver. Deze vijver is in de jaren 30 van de 20ste eeuw aangelegd. Met het zand werd een enorme heuvel opgeworpen. U volgt het spiraalvormig pad de heuvel op. Vroeger kon men vanaf de top tot ver over de Eemvallei kijken. Nu benemen de bomen het zicht.

Het Derde Erf klompenpad leidt u door verschillende landschappen;
 de polders in de vallei van de Eem, een oud park, bossen en de stuifduinen
 van de zanderige Heuvelrug. De route start op het erf van een historische
 boerderij. U loopt dwars door de weilanden, langs koeien en bloemrijke
 slootkanten. En vervolgens over het jaagpad langs de Eem, door een park
 van een oud landgoed en bossen met stuifduinen. Een mooie belevenis.
 Dus klompen aan, rugzak op en gaan!

HET DERDE ERF 9 OF 5 KM

Startpunt → Boerderij het Derde Erf, Birkstraat 125, Soest
Openbaar vervoer → buslijn 70, halte de Birk, 2 maal per uur, ook op zondag.
Een deel van de route is in verband met het broeden van de weidevogels gesloten tussen 15 maart en 15 juni. In die maanden loopt men een alternatieve route.

Grote ratelaar komt voor in kwelwater gebieden

1 Boerderij het Derde Erf

De naam Derde Erf verwijst naar het bezit van vier boerderijen in de Birk van het voormalige klooster Mariënhof (1419-1543). Het klooster bezat vier erven te Soest, respectievelijk bekend als het Eerste, het Tweede, het Derde en het Vierde Erf. Men telde de erven komende vanaf Amersfoort en zo was deze boerderij het derde erf van het klooster dat men gaande in de richting van Soest passeerde. De huidige boerderij werd in de 17e eeuw gebouwd. Later is er aan de oostkant een bakhuis aangebouwd. Het is een boerderij van het zogenaamde T-huis type, dat in dit gebied wel meer voorkomt.

2 Bloemrijke sloten in de polder

Het regenwater dat op de Heuvelrug valt komt hier in de sloten na duizenden jaren als kwelwater weer naar boven. Kwelwater is uitzonderlijk schoon water en daarom zijn de sloten erg schoon. Maar ook de geringe bemesting zorgt voor de mooiste sloten van het gebied. Er komen bijzondere plantsoorten voor zoals Gevleugeld hertshooi, Grote ratelaar, Waterpunge en vele andere soorten. In de lente en zomer zijn de sloten dan ook een bloemenpracht.

3 De Peter van den Breemerweg

Op de Peter van den Breemerweg gaat u linksaf en direct weer rechtsaf de Spiekerweg op. De Peter van den Breemerweg was lange tijd de belangrijkste verbinding tussen Amersfoort en Soest. Alleen bij hoog water gebruikte men de hoger gelegen Birkstraat. Voordat de Afsluitdijk werd gebouwd, stonden de lage delen van Eemland regelmatig onder water. In 1916 stond hier alles blank. U volgt de Spiekerweg, steekt het spoor over en komt bij de A.P. Hilhorstweg.

Buiten het broedseizoen passeert u het hekje en loopt u het land in richting de Eem. In het broedseizoen, van 15 maart tot 15 juni, gaat u hier rechtsaf en volgt voor ongeveer 1 kilometer de A.P. Hilhorstweg tot aan de waterzuivering waar u, via een klaphek, verder gaat bij De Melksteeg.

Grutto

Over het jaagpad langs de Eem.

4 Weidevogels

De meerderheid van de boeren in Eemland zijn georganiseerd in de agrarische natuurvereniging Ark & Eemland. In samenwerking met vele vrijwilligers beschermen zij elk voorjaar weer duizenden nesten van weidevogels zoals Kievit, grutto en tureluur. Helaas zijn aan deze kant van de Eem de laatste jaren veel nesten verloren gegaan als gevolg van predatie door natuurlijke vijanden. Met name de vos rukt op in dit gebied, maar ook veel andere grotere vogels eten graag een ei of een kuiken.

5 Het jaagpad langs de Eem

De Eem is de enige volledig Nederlandse rivier; de rivier ontspringt en mondt uit op Nederlands grondgebied. Honderd jaar geleden vond bijna al het transport plaats over water en was het heel wat drukker op dit dijkje en het water dan nu. U loopt nu over het jaagpad, waarover vroeger de paarden en mensen liepen met lange touwen om de schuiten voort te trekken. Nu is het een prachtig wandelpad met uitzicht over de bossen van landgoed Coelhorst aan de overkant van de rivier. Waterschap Vallei & Eem heeft een schaapskudde met herder ingeschakeld om de dijken langs de Eem en de Randmeren te begrazen. Dat is niet alleen een fraai gezicht, maar draagt ook bij aan de stevigheid van de dijken.